

KORTAF

Monitoring van de eekhoorn in Vlaanderen

Nadat de aantallen eekhoorns in West-Europa tussen 1960 en 1970 als gevolg van een ziekte sterk achteruitgegaan waren en de eekhoorn op vele plaatsen zeldzaam was geworden, heeft de soort zich na 1970 weer hersteld. Sinds 1992 is de eekhoorn in België volledig beschermd. Het laatste decennium lijkt hij het zeer goed te doen. In de kleinste bosjes en tuinen duiken deze rode pluimstaarten op.

In Vlaanderen is de eekhoorn nog nooit systematisch geïnventariseerd en er zijn dus geen exacte gegevens bekend over aantallen en verspreidingsgebied vroeger en nu. Daarom werd begin 2000, onder impuls van ANKONA en in navolging van onze Nederlandse collega's, het eekhoornproject opgestart in de provincie Antwerpen. Hier werden in februari - wanneer de loofbomen geen blad dragen en eekhoorns het meest honkvast zijn - nesttellingen uitgevoerd in 18 bossen en parken om te kijken of er eekhoorns aanwezig waren en om een schatting te maken van de densiteiten. Omdat eekhoorns meesters zijn in het zich verstoppen, is deze nest-telmetho-

de een veel betere en eenvoudigere maat om de aanwezigheid van eekhoorns vast te stellen dan directe waarnemingen.

Na deze eerste ervaring met eekhoornmonitoring werden de methoden geoptimaliseerd, zodat vanaf februari 2001 het project in heel Vlaanderen van start kan gaan, als een samenwerking tussen ANKONA, BRAKONA, De Wielewaal vzw, Instituut voor Natuur-behoud, JNM vzw, LIKONA en Natuur-reservaten vzw. De bedoeling is om elke drie jaar te kijken in welke bossen en parken eekhoorns aanwezig zijn en een schatting te maken van de densiteiten.

De aanwezigheid van eekhoorns zal niet enkel nagegaan worden door nesttellingen, maar er zullen ook haarvallen gebruikt worden. Een haarval is een PVC-buis waar boven in dubbelzijdige kleefband wordt aangebracht en die tegen een boom wordt opgehangen met lokaas erin. Als een eekhoorn (of een ander zoogdier) door de buis kruipt, zullen er haren in het kleefband blijven hangen, die dan achteraf gedetermineerd kunnen worden. Als blijkt dat deze veel minder tijdrovende methode goede resultaten geeft, zullen vanaf 2002 enkel deze haarvallen nog gebruikt worden om eekhoorns te monitoren. Om een goede vergelijking te kunnen maken tussen beide methodes, reke-

nen we op de hulp van een groot aantal vrijwilligers!

Heb je zin om mee eekhoorns te inventariseren, dan kan je een handleiding en invulformulieren gratis verkrijgen bij mij of downloaden van de website: www.instnat.be/natuur-rapport/eekhoorn.htm. Ook vind je hier een reeks foto's van eekhoorn- en andere nesten en haarvallen.

Omdat een eekhoornnest herkennen soms moeilijk kan zijn, zal er in elke provincie minstens één cursus gegeven worden. Voor de data (in januari en februari) kan je me contacteren. Hier zullen de methodes van het project verder uitgelegd worden, gevolgd door een wandeling op zoek naar eekhoornnesten. Er zullen ook haardeterminatie-cursussen georganiseerd worden, waar je de door jou ingezamelde haren eens onder de microscoop kan bekijken; de data hiervoor zullen begin 2001 vastgelegd worden. Er zijn overigens nog geen provinciale coördinatoren voor Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen; heb je interesse, contacteer mij!

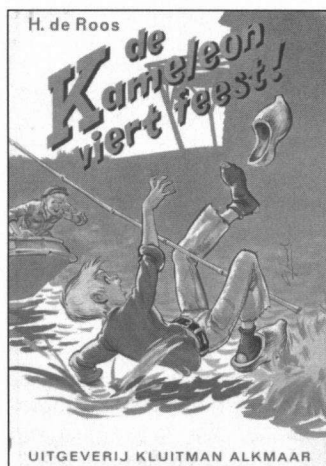
Goedele Verbeylen, werk: UIA, Biologie - Dierenecologie, Universiteitsplein 1, 2610 Wilrijk, 03/820.22.62. Thuis: Laurierstraat 2, 2600 Berchem, 03/230.29.26.

Noordse woelmuis of pannenkoekenhuis?

In Friesland maakt de FFF, de *Fryske Feriening foar Fjildbiology*, bezwaar tegen de bouw van een pannenkoekenhuis in het Sneekermear. De gemeente Boarnsterhim verleende een bouwvergunning om de recreatie rond het 'Kameleon'-dorp Terherne te versterken. In Terherne is een themapark rond de populaire jeugdboekenserie 'De Kameleon' opgezet, dat

jaarlijks tienduizenden bezoekers trekt. Volgens de initiatiefnemers is het paviljoen nodig om Terherne 'de winter door te helpen'. De gemeente verleende een vergunning voor de aanleg van het pannenkoekenhuis, maar heeft onvoldoende gelet op de Natuurbeschermingswetten die gelden voor het Sneekermear. Het Sneekermear is aangewezen als Speciale Beschermingszone in het kader van de Vogelrichtlijn vanwege het grote aantal ganzen dat jaarlijks in het gebied overwintert. Het Sneekermear is bovendien één van de laatste gebieden in Friesland waar de noordse woelmuis nog voorkomt. De aanwezigheid van de noordse woelmuis is in 1994 al door de VZZ vastgesteld en in 1999 nog eens bevestigd. Beide inventarisaties zijn uitgevoerd in opdracht van de provincie Friesland, Staatsbosbeheer, It Fryske Gea en het Expertisecentrum LNV (EC-LNV).

De gemeente Boarnsterhim had voor de vergunningverlening advies gevraagd bij de provincie, Staatsbosbeheer en It Fryske Gea. Deze organisaties zagen geen probleem voor de aanleg van het pannenkoekenhuis. Voor Staatsbosbeheer was zelfs een plek in het pannenkoekenhuis bedacht, zodat zij voorlichting zou kunnen geven over de natuur(waarden) van het gebied. De plek waar het Pannenkoekenhuis moet komen, is ook nogal ongelukkig gekozen, namelijk precies waar nog een smalle verbinding bestaat tussen het Sneekermear en het natuurgebied de Terkaplesterpoelen. Hier komt de noordse woelmuis ook voor. De aanleg van een eventuele ecologische verbingszone tussen beide gebieden wordt door de aanwezigheid van het pannenkoekenhuis wel erg moeilijk. Nog vreemder is dat één van de initiatiefnemers van het pannenkoekenhuis, de heer Zeilstra, tevens bestuurslid is van de Stichting Otterstation Nederland. In Friesland moeten in de toekomst ook otters worden

uitgezet, maar een groot struikelblok is nog de enorme versnippering van natuurgebieden en het ontbreken van voldoende verbindingszones.

De FFF heeft dan ook de rechter ingeschakeld om de bouwvergunning te laten vernietigen en heeft gelijk gekregen. De rechter vroeg zich af of de gemeente wel voldoende getoetst had of het bouwplan de natuur geen schade berokkent. 'Wat rondbellen in het informele ambtelijke circuit' zag de rechter niet als voldoende toetsing. De VZZ heeft met

een officiële brief alle belanghebbenden in deze kwestie nogmaals gewezen op het bestaan van het MER-loket (zie Zoogdier 11(2): 18-20) en op de waarde van het Sneekermere voor de noordse woelmuis in Friesland. Daarnaast is de FFF gesteund in het verzamelen van relevante informatie over de noordse woelmuis in Friesland en het Sneekermere in het bijzonder. De naam is niet voor niets Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (wordt vervolgd).

Maurice La Haye